

«Τὸ δόγμα δὲν καταπολεμεῖ τὴν ἀγάπην»*

Ἀπὸ τὸν ἀκριτο ζηλωτισμὸ στὸν βόθυνο τῆς αἰρέσεως

Θ **ΩΡΟΥΜΕ** σκόπιμο νὰ ἐπανέλθουμε στὸ πάντοτε ἐπίκαιρο θέμα τῆς στάσεως καὶ συμπεριφορᾶς μας ἔναντι τῶν αἰρετικῶν καὶ ἐν γένει τῶν ἀντιφρονούντων πρὸς ἡμᾶς, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς μνήμης τῆς Γ΄ Ἀγίας Οἰκουμενικῆς Συνόδου (9ῆ Σεπτεμβρίου).

Πρέπει νὰ μᾶς γίνῃ βαθεῖα συνείδησις, ὅτι ἡ στάσις τῶν Ὁρθοδόξων ἔναντι τῶν πλανωμένων, ἂν δὲν εἶναι σύμφωνος πρὸς τὴν Πατερικὴ Παράδοσι, ἐμπερικλείει πολλοὺς κινδύνους καὶ ὀδηγεῖ σὲ ἀντίθετα ἀποτελέσματα.

α. Ἡ νεστοριανικὴ ἀθυροστομία

Ο **ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ** Κωνσταντινουπόλεως Νεστόριος ἀποτελεῖ αἰῶνιο παράδειγμα ἐνὸς θερμοῦ ὑπερμάχου τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως, ὁ ὁποῖος – ἐξ αἰτίας τοῦ ἀκριτοῦ ζηλωτισμοῦ καὶ τοῦ ἀχαλινώτου φανατισμοῦ του – ὠδηγήθηκε στὴν γνωστὴ βλάσφημο χριστολογικὴ αἵρεσί του καὶ ἔγινε περαιτέρω αἷτιος τῆς μονοφυστικῆς ἔριδος μὲ ὅλα τὰ ὀλέθρια συνακόλουθα.

1. Ὁ Νεστόριος, προερχόμενος ἀπὸ τὴν Ἀντιόχεια, μόλις χειροτονήθηκε Ἐπίσκοπος στὴν Βασιλεύουσα, ἀνεδείχθη – κατὰ τὸν ἱστορικὸ Σωκράτη – «διάπυρος διώκτης» τῶν αἰρετικῶν καὶ «πράττων παρὰ τὸ εἰωθὸς τῇ Ἐκκλησίᾳ»¹, δὲν ἔπανε νὰ φιλονικῇ καὶ νὰ τεχνάζεται βιαιοπραγίες κατὰ τῶν αἰρέσεων τοιοῦτοτρόπως, ἔγινε μισητὸς καὶ «τὸ ἐπ’ αὐτῷ τὴν πόλιν ἀνέτρεψε»².

2. Πρωτίστως, ἔγινε γνωστὸς ἀμέσως

«διὰ τὴν ἄθυρον (ἀπύλωτον, ἀυθάδη) αὐτοῦ γλῶσσαν»².

Κατὰ τὴν χειροτονίαν του (10.4.428) «εὐθύς ἐκείνην τὴν περιβόητον ἀφῆκε φωνήν» καὶ ὑπερφίαλον: «Δὸς μοι, ὦ Βασιλεῦ, καθαρὰν τὴν γῆν τῶν αἰρε-

τικῶν, κἀγὼ σοι τὸν οὐρανὸν ἀντιδώσω. Συγκάθελέ μοι τοὺς αἰρετικούς, κἀγὼ συγκαθελῶ σοι τοὺς Πέρσας»³!...

Τοὺς λόγους τούτους, ὅσοι εἶχον ἀπέχθεια πρὸς τοὺς αἰρετικούς, διευκρινίζει ὁ Σωκράτης, «ἠδέως ἐδέχοντο» ὅμως ἀπὸ τοὺς «εὖ φρονούντας» δὲν διέφυγε «οὐδὲ τὸ κοῦφον τῆς διανοίας, οὐδὲ τὸ θυμικόν (ὀργίλον, εὐέξαπτον) ἐν ταυτῶ καὶ κενόδοξον» τοῦ ἀνδρός³.

3. Τὴν πέμπτη ἡμέρα ἀπὸ τῆς χειροτονίας του στρέφεται μὲ μανία κατὰ τῶν Ἀρειανῶν καὶ προσπαθεῖ νὰ κρημνίσῃ τὸν ναὸ τους...

Οἱ Ἀρειανοὶ στὴν ἀπελπισία τους ἐπυρπόλησαν τὸν ναό, ἡ φωτιὰ μεταδόθηκε στὰ παρακείμενα σπίτια, ἡ Πόλις ἀναστατώθηκε καὶ οἱ αἰρετικοὶ «πρὸς ἄμυναν ἠύτρεπίζοντο»⁴...

Στὸ ἐξῆς οἱ πάντες ἀποκαλοῦν τὸν Νεστόριο «πυρκαϊάν» («ὄ φωτιάς»!), «οὐ μόνον οἱ τῶν αἰρέσεων, ἀλλ' ἤδη καὶ οἱ οἰκεῖοι τῆς πίστεως»⁴.

4. Κατόπιν ἐστράφη ἐναντίον τῶν Νοβατιανῶν, «ἀλλ' οἱ κρατοῦντες παραινεῖσι κατέστελλον αὐτοῦ τὴν ὀρμὴν»⁵.

5. Ἐν συνεχείᾳ ἐδίωξε ἀπηνῶς τοὺς Τεσσαρεσκαίδεκατίτας, γενομένης δὲ στάσεως «πολλοὶ περὶ Μίλητον καὶ Σάρδεις ἀπέθανον»⁵!

6. Μετὰ ὤρμησε καὶ κατὰ τῶν Μακεδονιανῶν, τοὺς ὁποίους σφοδρὰ ταλαιπωροῦσε διὰ τοῦ ὁμόφρονός του Ἐπισκόπου Ἀντωνίου τότε οἱ αἰρετικοί, «μηκέτι φέροντες τὸ ἄχθος», «ἀναιροῦσι (φονεύουσιν) αὐτὸν (τὸν Ἀντώνιον)»⁶!...

7. Τελικὰ ὅμως ὁ Νεστόριος, φιλονικῶν φανατικῶς καὶ ἀντιχριστιανικῶς νὰ διώκῃ ἄλλους, «αὐτὸν ἐξελαθῆναι τῆς Ἐκκλησίας συνέπεσαν»⁷, ἐξεδιώχθη αὐτὸς τῆς Ἐκκλησίας ὅταν ἄρχισε νὰ ὑποστηρίξῃ τοὺς λέγοντας τὴν Παναγία Μητέρα τοῦ Σωτῆρος μας ὄχι Θεοτόκον, ἀλλὰ Χριστοτόκον/ἀνθρωποτόκον καὶ νὰ κηρύσσῃ τὴν αἵρεσί του, ἦλθε σὲ σύγκρουσι μὲ τοὺς οἰκειοὺς τῆς Πίστεως καὶ ἔστρεψε ἐναντίον τους τὸ διωκτικὸ του μένος.

8. Οἱ Κληρικοί, οἱ ὁποῖοι διέκοψαν κοινωνίαν μαζί του, ὑπέστησαν «ἃ οὔτε ἐν τοῖς ἔθνεσι τοῖς βαρβαρικοῖς ἐγένετο»⁸: συλλήψεις, φυλακίσεις, ἐξορίες, διαπομπεύσεις, κυτπήματα, πληγές, λιμοὺς κ.ἄ.

«Γυμνοὺς ἡμᾶς», διηγοῦνται οἱ παθόντες, «δεσμίους... ἐστύλιον, ἐκρεβάτιον καὶ ἐπτέρνισον, ὅπερ οὐ πάσχουσιν ἐν τοῖς ἔξω δικαστηρίοις, οὐ λέγομεν ὅτι κληρικοὶ καὶ ἀρχιμανδοῖ-

ται ἢ μονάζοντες, ἀλλ' οὔτε οἱ τυχόντες κοσμικοί, ὃ ἡμεῖς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὑπὸ τοῦ παρανόμου παρανόμως πεπόνθαμεν»⁹.

9. Ἡ ἀθυροστομία τοῦ φανατικοῦ Νεστορίου δὲν ἐσεβάσθη οὔτε τὸν ἀγιώτατο Ἀρχιεπίσκοπον Ἀλεξανδρείας Κύριλλον, ὁ ὁποῖος ἐσυμβούλευε ἐναγωνίως τὸν «*πυρκαϊάν*» νὰ ἐπανορθώσῃ τὸ αἰρετικό του κήρυγμα, «*ἵνα παύσῃ σκάνδαλον οἰκουμενικόν*»¹⁰.

Ὁ Νεστόριος ἀπαντᾷ ἀγενέστατα, θεωρῶν τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Ἁγίου Κυρίλλου ὡς προερχόμενον ἐκ τῆς «*αἰγυπτιακῆς αὐτοῦ ὁρμῆς*» καὶ χαρακτηριστικῶς τὰς ἐπιστολάς του ὡς «*ὑβρεις*» καὶ ὡς ἀξίας «*μακροθυμίας ἱατρικῆς*», ἐφ' ὅσον τὸ περιεχόμενό τους γέμει «*σκοτεινῆς καὶ δυσπέπτου μακρηγορίας*» καὶ προκαλεῖ «*ναυτιασμόν*»¹¹!...

10. Τέλος, ἡ σκαιότης τοῦ δυστυχοῦς Νεστορίου στρέφεται καὶ κατὰ τῆς Γ' Ἁγίας Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἡ ὁποία συνελθοῦσα στὴν Ἐφεσο τὸν Ἰούνιο τοῦ 431, ἐκάλεσε κατὰ τὴν τάξιν – μέσῳ Ἐπισκόπων τρεῖς φορές γραπτῶς – τὸν Ἀρχιερέα τῆς Βασιλευούσης, καὶ μάλιστα παρακλητικῶς («*παρακαλοῦμέν σε παραγενέσθαι*»¹²), «*συνεδρεῦσαι εἰς τὴν Ἁγίαν ταύτην Σύνοδον*»¹³.

Εὐρισκόμενος στὴν Ἐφεσο ὁ Νεστόριος, ἔδωσε ἐντολὴν σὲ ἓνα «*πλήθος στρατιωτῶν μετὰ ῥοπάλων*» νὰ ἴστανται στὰ πρόθυρα τῆς οἰκίας του, «*ὥστε μὴ ἐπιτρέψαι μηδενὶ τῶν ἀπὸ τῆς Συνόδου εἰσελθεῖν*»¹⁴!...

Ὁ Νεστόριος δὲν προσῆλθε στὴν Ἁγία Σύνοδο· οἱ Ἅγιοι Πατέρες τὸν ἔκριναν ἐρήμην: «*δακρύσαντες πολλάκις*», ὥρισαν «*ἀλλότριον εἶναι τὸν αὐτὸν Νεστόριον τοῦ ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος καὶ παντὸς συλλόγου ἱερατικοῦ*»¹⁵.

6. Τὸ ζητούμενον: «τὸ μεῖναι ἀγαπῶντες»

ΑΠΟ ΤΑ ΑΝΩΤΕΡΩ προκύπτει σαφέστατα, ὅτι ὁ Νεστόριος ἔπασσε πῶσιν δεινοτάτην, διότι δὲν ἀκολούθησε τὴν Πατερικὴν Παράδοσιν στὴν στάσι του ἐναντι τῶν αἰρετικῶν· ἀγνοοῦσε, λόγῳ καὶ πράξει, τὴν κρυσταλλίνην διδασκαλίαν τοῦ μεγάλου προκατόχου του στὴν Κωνσταντινούπολι, τοῦ ἀγιωτάτου Ἰωάννου Χρυσοστόμου, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἀκόμη προγενεστέρου τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου Θεολόγου, στὸν ὁποῖο θὰ ἀναφερθοῦμε ἄλλη φορά.

1. Ὁ Χρυσορρήμων, ἂν καὶ διέλαμψε ὡς ἀντιαιρετικὸς ποιμὴν σπανίας δυνάμεως, οὐδέποτε ἐδίδαξε ἢ ἐπραξε τίποτε παρόμοιο πρὸς τὸν Νεστό-

ριο, ἀλλὰ θεωροῦσε ὡς τὸ σπουδαιότερο ὄπλο τῶν Ὁρθοδόξων ἔναντι τῶν αἰρετικῶν τὴν ἀγάπη πρὸς τοὺς αὐτοὺς.

Σκοπὸς τοῦ ἀγῶνος δὲν εἶναι ἡ ἐξόντωσις ἢ ἡ βιαία ὑπαγωγή τῶν αἰρετικῶν στὴν Ἐκκλησία, διότι αὐτὰ ἀποδεικνύουν, ὅτι ἡ Πίστις μας δὲν εἶναι «δι' ἀγάπης ἐνεργομένη»¹⁶.

Κατὰ τὸν Χρυσόστομον, «οὐ γὰρ τὸ πιστεῦσαι ἐστὶ τὸ ζητούμενον μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ μεῖναι ἀγαπῶντας»¹⁷.

2. Ἀπευθυνόμενοι πρὸς τοὺς πλανωμένους, μᾶς διδάσκει ὁ Χρυσολόγος Ἰωάννης, νὰ μὴ λησμονοῦμε τὰ ἐξῆς:

α) «οὐ πρὸς ἔχθραν φθεγγόμεθα, ἀλλ' ὥστε αὐτοὺς διορθῶσαι»¹⁸.

β) δὲν σκοπεύουμε «ἵνα καταβάλω(μεν) τοὺς ἐναντίους, ἀλλ' ἵνα ἀναστήσω(μεν) κειμένους»¹⁹.

γ) ἡ δύναμις τῶν λόγων μας «οὐχὶ δίδωσι τραύματα, ἀλλὰ ἰᾶται τραύματα»²⁰.

δ) νὰ μὴ «ἀγριαίνωμεν πρὸς ἐκείνους, μηδὲ θυμὸν προβαλλώμεθα, ἀλλὰ μετὰ ἐπιεικείας αὐτοῖς διαλεγώμεθα· οὐδὲν γὰρ ἐπιεικείας καὶ πραότητος ἰσχυρότερον»²⁰.

3. Ἐπίσης, νὰ μὴ μᾶς διαφεύγη, ὅτι ἔκφρασις τῆς γνησίας ἀγάπης μας πρὸς τοὺς αἰρετικούς δὲν εἶναι μόνον ὁ λόγος, γραπτὸς καὶ προφορικός, ἀλλὰ καὶ ἡ σύντονος προσευχή:

«Ἐπὶ τὴν εὐχὴν τὸ πᾶν τρέψωμεν», λέγει ὁ Χρυσορρήμων «ὅσα μειζόνως ἀσεβοῦσι, τοσούτω πλέον ὑπὲρ αὐτῶν παρακαλοῦντες καὶ δεόμενοι ἀποστήναί ποτε τῆς μανίας αὐτοὺς... μὴ διαλείπωμεν τοίνυν τὰς ὑπὲρ αὐτῶν ἰκετηρίους ποιούμενοι»²¹.

4. Ἡ ἐπιμονή μας στὸ ἔργο τῆς ἀγάπης πρὸς τοὺς πλανωμένους πρέπει νὰ εἶναι ἀνεξάντλητος: καὶ ἂν ἀκόμη οἱ αἰρετικοὶ μᾶς ὑβρίζουν καὶ μᾶς φέρωνται ἀπάνθρωπα, δὲν πρέπει νὰ ὑποχωροῦμε, ἀλλὰ «δακρύνειν χρῆ»²² γιὰ τὴν πνευματικὴ τους ἀρρώστια καὶ «ὀλοφύρεσθαι»²³ (πενθεῖν, συμπονεῖν, γοερῶς κραυγάζειν) καὶ «θρηνεῖν»²³.

«Ὁ ὀλοφυρμὸς... ἔστι μειγμένον φάρμακον, καὶ πολλὴν ἔχει τὴν ἰσχὺν πρὸς παραίεσιν»²⁴.

5. Καὶ μία τελικὴ διαπίστωσις: ἂν οἱ αἰρετικοὶ δὲν μετανοοῦν, τοῦτο ὀφείλεται μεγάλως στὸ ὅτι ἐλλείπει ἀπὸ τοὺς εὐσεβεῖς «ἡ τοῦ βίου

λαμπρότης», ἡ ἀγιοπρεπὴς πολιτεία, κυριώτερο γνώρισμα τῆς ὁποίας εἶναι ἡ ἀγάπη.

Ἄν θέλουμε ὁ ἀντιαιρετικὸς λόγος μας νὰ εἶναι ἀξιόπιστος, ἄς φροντίσουμε νὰ γίνουμε ἀξιοσέβαστοι πρωτίστως διὰ τῆς ὀρθοπραξίας, ἡ ἔλλειψις τῆς ὁποίας, κατὰ τὸν Χρυσορρήμονα, **«τὰ σεμνὰ τῆς πίστεως τῆς ἡμετέρας διέβαλε· τοῦτο τὰ πάντα ἀνέτρεψε»²⁵.**

6. Συνεχιστὴς γνησιώτατος τῆς χρυσοστομικῆς καὶ ἐν γένει Πατερικῆς διδασκαλίας, σχετικῶς μὲ τὴν στάσι μας ἔναντι τῶν αἰρετικῶν, εἶναι καὶ ὁ ταπεινὸς καὶ πρᾶος Ἅγιος τῆς Αἰγίνης, Νεκτᾶριος ὁ Πενταπόλεως:

«Αἱ δογματικαὶ διαφοραί, ὡς ἀναγόμεναι πρὸς μόνον τὸ κεφάλαιον τῆς πίστεως, ἀφιένται ἐλεύθερον καὶ ἀπρόσβλητον τὸ τῆς ἀγάπης κεφάλαιον· τὸ δόγμα δὲν καταπολεμεῖ τὴν ἀγάπην... ἡ χριστιανικὴ ἀγάπη ἐστὶν ἀναλλοίωτος, δι' ὃ οὐδ' ἡ τῶν ἑτεροδόξων χολαίνουσα πίστις δύναται ν' ἀλλοιώσῃ τὸ πρὸς αὐτοὺς τῆς ἀγάπης συναίσθημα... Τὰ τῆς πίστεως ζητήματα οὐδ' ὄλως δέον ἐστὶ νὰ μειώσῃ τὸ τῆς ἀγάπης συναίσθημα»²⁶.

* * *

Ο ΑΚΡΙΤΟΣ ζηλωτισμὸς καὶ ὁ ἀχαλίνωτος φανατισμὸς στὶς ἡμέρες μας ἔχει καταστῆ ἓνα ὀρμητικὸ καὶ ἐπικίνδυνον ρεῦμα, τὸ ὁποῖο δίκην **νεστοριανικῆς ἀθυροστομίας**, ὅταν δὲν γεννᾷ νέες αἱρέσεις κατὰ τὸν ἀγῶνα ἔναντι τῆς παναιρέσεως τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, ἀδρανοποιεῖ τὴν γνησίαν ἀντι-οικουμενιστικὴ μαρτυρία καὶ ὑποβαθμίζει τὸ σωστικὸ μήνυμά της: **«τοῦτο τὰ πάντα ἀνέτρεψε»...**

«Στῶμεν καλῶς· στῶμεν μετὰ φόβου!»...

□

(*) Περιοδ. «Ἅγιος Κυπριανός», ἀριθ. 280/Σεπτέμβριος-Ὀκτώβριος 1997, σελ. 265, 278-279 καὶ 282.

1) PG τ. 67, στλ. 808Α.

- 2) PG τ. 67, στλ. 805A.
- 3) PG τ. 67, στλ. 804B.
- 4) PG τ. 67, στλ. 804C.
- 5) PG τ. 67, στλ. 805A.
- 6) PG τ. 67, στλ. 808AB.
- 7) PG τ. 67, στλ. 808C.
- 8) ΣΜΠΣ, τ. Α΄, σελ. 462β.
- 9) ΣΜΠΣ, τ. Α΄, σελ. 463α.
- 10) ΣΜΠΣ, τ. Α΄, σελ. 436α/PG τ. 77, στλ. 41.
- 11) ΣΜΠΣ, τ. Α΄, σελ. 438α.
- 12) ΣΜΠΣ, τ. Α΄, 470α.
- 13) ΣΜΠΣ, τ. Α΄, σελ. 469β.
- 14) ΣΜΠΣ, τ. Α΄, σελ. 470-471.
- 15) ΣΜΠΣ, τ. Α΄, σελ. 490α.
- 16) Γάλ. ε΄ 6.
- 17) PG τ. 61, στλ. 660.
- 18) PG τ. 48, στλ. 742.
- 19) PG τ. 48, στλ. 707.
- 20) PG τ. 48, στλ. 708.
- 21) PG τ. 48, στλ. 743.
- 22) PG τ. 48, στλ. 718.
- 23) PG τ. 61, στλ. 666.
- 24) PG τ. 61, στλ. 661.
- 25) PG τ. 60, στλ. 331.
- 26) Ποιμαντική, σελ. 192.